

Telepítsünk szarvasgombát termő erdőt!

Földtulajdonosok, gazdálkodók, erdészek, figyelem! Hőgyész melletti birtokon előbújtak az első telepítésemből származó szarvasgombák!

Felhagyott mezőgazdasági területek erdősítési programjához javasolnék egy kiváló megtérülést biztosító módszert, eljárást! Hagyományos erdőtelepítésnél a vágásérett kor eléréséig leginkább csak költségekre számíthat az erdőgazdálkodó. A telepítést és a vadálló kerítést EU-támogatásból utófinanszírozással elkészíthetjük, majd tíz évig ápolhatjuk. **Bevétel vágásérett korig gyakorlatilag semmi!**

Ha viszont, a telepítést szarvasgombával kezelt szaporítóanyaggal végezzük, akkor tíz év eltelte után 20-100 kg/ha szarvasgomba-termésre számíthatunk. Mindezt 20-80 000 Ft/kg egységáron értékesíthetjük.

A telepítés történetét intenzív, illetve extenzív módszerekkel, mikorrhizált csemetékkel, illetve spóraszuszpenzióval kezelt makkal:

– Az **intenzív** módszer lényege: a kiültetett csemetéken a telepítés előtt, kontrollált, steril körülmények között már kialakult a mikorrhiza kapcsolat. Hátránya, hogy kiültetést követően az életszerű körülményekhez a csemete nem mindig jól alkalmazkodik és az eljárás viszonylag költséges.

– A fent említettek miatt, mára már több országban elterjedt az **extenzív** módszer alkalmazása is. Az eljárás lényege, hogy spóraszuszpenzióval bevont makkot vetünk. Az ebből kifejlődő csemete gyökerén természetes környezetben alakulhat ki a mikorrhiza kapcsolat. Előnye, hogy nincs ültetési veszteség- stressz és lényegesen olcsóbb.

Az első próbálkozás

De miként vezetett az út az ötlettől az első szarvasgombáig? Gondolatban már akkor megfogalmazódott bennem egy ültetvény terve, mikor még csak kevesen foglalkoztak a termesztéssel és mindenki

mást inkább a gyűjtés hozott lázba. Az első gombákat 1996-ban találtam meg Hőgyész melletti birtokomon. Mivel Magyarországon a szarvasgomba ekkor még nem örvendett olyan nagy népszerűségnek, így igen nehéz helyzetben voltam, mikor értékesíteni próbáltam a termést. Miután magam is megkóstoltam az ízletes ételt, már nem volt megállás!

Tisztában voltam azzal, hogy a szarvasgomba-termesztés nagyon költséges dolog, ha a francia típusú intenzív módszert választom. Ehhez ugyanis mikorrhizált csemetét kell telepíteni. Egy ilyen csemete ára 1500-2000 forint. Ezért inkább magam próbálkoztam. Először a megtalált szarvasgombák helyére makkot vetettem, az így képződő csemetét pedig végleges helyükre ültettem. Bár ez a módszer költséghatékony, de nagyobb léptékű terület beültetésére – a viszonylag alacsony darabszám miatt – mégsem alkalmas.

Kedvezőbb a másik út

Ezért másik utat választottam. Az erdészeti makkvetéses módszert kombináltam a mikorrhizálással. Hogyan is történik mindez? A makkvetés előtt a makkot előcsíráztattam, majd szarvasgombás spóraszuszpenzióban fürdetttem. Ezután semmi más nem marad hátra, mint a teljesen szokványos erdészeti makkvetés. Ez a kombináció hét év eltelte után sikert hozott. 2007. november 6-án megjelentek az első termőtestek! A termesztési módszer eredményességét az ELTE és a gödöllői Szent István Tudományegyetem folyamatos laborkontrollja kísérte, *Csorbainé Gógán Andrea* vezetésével. Az eljáráshoz szükséges szarvasgombát *Bagi István* és *Feri kutyája* biztosította.

Néhány jó tanács

Akik esetleg szarvasgomba-termesztésre szánnák rá magukat, néhány szabályt jó, ha betartanak! A telepítés megkezdése előtt vizsgálni kell a terület talaját, kitértségét és mikroklímáját. Amennyi-

ben ez megfelelő, nekiláthatunk a telepítésnek. De az sem mindegy, hogyan! Ügyelni kell a megfelelő tő- és sortávolságra, a kitértségi viszonyokra. Fontos, hogy az állomány minél hamarabb záródjon. Ha mindezt betartjuk az ültetvényünk „gyorsan” (7-10 év) termőre fordulhat. Ezzel azonban még mindig nincs vége! A telepítést szükséges vadkár elleni kerítéssel védeni, valamint rendszeresen kaszálni. Kémiai szerek alkalmazása szigorúan tilos! Az intenzív fejlődés elérése érdekében célszerű időszakos öntözésről is gondoskodni.

A telepítés megkezdése előtt ajánlatos a szarvasgomba-termesztés területén jártas szakember segítségét igénybe venni. A számukra megfizetett tanácsadói díj egyrészt eltörpül az egyéb járulékos költségek mellett, másrészt később sokszorosán megtérül, mivel segítségükkel számos buktató kiküszöbölhető.

Miért érdemes a termesztésbe belefogni?

Beláthatjuk, hogy szarvasgombát termesztetni nem könnyű, de a sok energia-befektetés megtérül. Amellett, hogy ára 20 000-80 000 Ft/kg és roppant ízletes, a termesztésnek, erdőtelepítésnek egyéb kedvező hozamai is vannak. A mikorrhiza kapcsolatban lévő fa intenzívebben fejlődik és ellenállóbb. Egy hatéves kocsányos tölgy-csemete mérete négy-öt méter is lehet. Francia tapasztalatok alapján várható terméshozama 20-100 kg/ha. A másodlagos hozamok elérése érdekében, a szokványos EU erdőtelepítési támogatás igénylésén túl csak a spóraszuszpenzióban való kezelést kell úgymond önrészként finanszírozni. Külföldi (francia, spanyol, olasz) példákban ismeretes, hogy egész megyényi területek profitálnak a természetből és az ehhez kapcsolódó turisztikai és gasztronómiai szolgáltatásokból.

Egy álomom már teljesült, hiszen eredményes telepítésemben már terem a szarvasgomba. Az álom azonban folytatódik. Ebben fesztiválokat, konferenciákat, kutyás keresőket, vendégekkel teli szállodákat és az éttermek asztalain illatozó szarvasgombás finomságokat látok. És ha az álom egyik része ilyen gyorsan teljesült, miért ne válhatna valóra a folytatása is?

Nem titkolt célom ennek az egyszerű termesztési módszernek a hazai meghonosítása, népszerűsítése.

Ulrich József
erdőgazdálkodó

Az eljárások költségei, 2008

Telepítési módszer	Egységár	Mennyiség	Költség/ha	Várható hozam 10 év után (átlag)
Mikorrhizált csemete (tölgy, cser, gyertyán), intenzív módszer	1500-2000 Ft/db	2500 db/ha	3,75 -5 millió Ft/ha	~ 2 millió Ft/év/ha
Spóraszuszpenzióval kezelt makk, extenzív módszer	3500 Ft/kg	300 kg	~ 1 millió Ft/ha	~ 2 millió Ft/év/ha